

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 248/2014-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. apríla 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava, zastúpenej Fridrich Paľko, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, konajúca prostredníctvom konateľ'a a advokáta doc. JUDr. Branislava Fridricha, PhD., vedené pod sp. zn. Rvp 21945/2013 a sp. zn. Rvp 21946/2013, ktorými namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 4 NcC 528/2012 z 19. októbra 2012 a sp. zn. 17 NcC 534/2012 z 18. októbra 2012, a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o., vedené pod sp. zn. Rvp 21945/2013 a sp. zn. Rvp 21946/2013 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 21945/2013.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 22. októbra 2013 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorými namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 NcC 528/2012 z 19. októbra 2012 a sp. zn. 17 NcC 534/2012 z 18. októbra 2012 (ďalej len „napadnuté uznesenia krajského súdu“).

Zo sťažností vyplýva, že sťažovateľka doručila Okresnému súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) žaloby o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, ktorými sa proti Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, domáha svojich nárokov podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „žaloby o náhradu škody“). Ku vzniku škody malo podľa nej dôjsť *„kontinuálnym a zásadným zásahom“* do jej základných práv, najmä práva na poskytnutie súdnej ochrany v zákonom predpokladanej kvalite a práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v exekučných konaniach vedených okresným súdom, ktorých účastníkom bola sťažovateľka (ako oprávnená, pozn.). Konania, predmetom ktorých sú nároky sťažovateľky na náhradu škody a nemajetkovej ujmy proti Slovenskej republike, sú okresným súdom vedené pod sp. zn. 8 C 125/2012 a sp. zn. 3 C 127/2012 (ďalej spolu len „označené konania okresného súdu“).

Sťažovateľka v sťažnostiach poukazuje predovšetkým na skutočnosť, že práve nesprávny úradný postup okresného súdu poznačený zbytočnými prietahmi bol dôvodom podania jej žalôb o náhradu škody okresnému súdu, ktorý je zároveň podľa Občianskeho

súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) súdom príslušným na prerokovanie a rozhodnutie týchto vecí.

Sťažovateľka v záujme ochrany svojho práva na spravodlivé konanie sformulovala „už v úvode podanej žaloby požiadavku na to, aby nadriadený súd rozhodol pred prvotným prejednaním veci o prikázaní veci (tohto sporu) inému súdu, pretože sudcovia miestne a vecne príslušného Okresného súdu... sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vzhľadom na ich pomer k veci a k účastníkovi konania (námietka zaujatosti z objektívneho pohľadu)“.

V rámci odôvodnenia uplatneného nároku sťažovateľka okrem iného poukázala na skutočnosť, že okresný súd, ktoré mal zapríčiniť svojim nesprávnym úradným postupom vznik škody na jej strane, nemôže byť zároveň orgánom súdnej moci, ktorý bude o tejto škode rozhodovať, ďalej na to, že takýmto postupom by došlo k nerešpektovaniu zásady *nemo debet esse iudex in propria causa*, a taktiež poukázala na judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa rozhodovania o nestrannosti zákonného sudcu.

Krajský súd napadnutými uzneseniami rozhodol tak, že nevyhlásil všetkých sudcov okresného súdu z prerokovania a rozhodovania v označených konaniach okresného súdu.

Napadnuté uznesenia krajského súdu sú podľa sťažovateľky nesprávne, spôsobujúce zásah do jej práv, konkrétne:

«- základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, t. j. práva na súdnu ochranu a osobitne práva na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 Ústavy SR) a práva na prerokovanie veci nestranným súdom;

- základného práva na spravodlivý súdny proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd..., t. j. práva na nestranný súd zriadený zákonom.»

Sťažovateľka v rámci svojej argumentácie poukázala aj na právne závery obsiahnuté v judikatúre ústavného súdu (napr. II. ÚS 283/09, III. ÚS 116/06, II. ÚS 336/09,

III. ÚS 47/05, III. ÚS 71/97, I. ÚS 46/05, IV. ÚS 345/09), ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) týkajúce sa rozhodovania o nestrannosti zákonného sudcu (rozsudok ESLP Findlay v. Spojené kráľovstvo z 25. 2. 1997, odsek 73; rozsudok ESLP Kyprianou v. Cyprus z 15. 12. 2005).

Sťažovateľka upriamuje pozornosť na to, že objektívna skutočnosť spočívajúca v tom, že jej žaloby o náhradu škody spôsobenej rozhodovaním sudcov okresného súdu majú byť prerokované a rozhodnuté sudcami toho istého okresného súdu, ktorí majú medzi sebou „*minimálne kolegiálny a väčšina isto i priateľský vzťah*“, vyvoláva dôvodnú pochybnosť o nezáujatosti všetkých sudcov okresného súdu, ktorí sa vzhľadom na dané okolnosti prípadu nemôžu javiť v očiach strán ako nezávislí.

V tejto súvislosti sťažovateľka uvádza, že Krajský súd v Trnave, Krajský súd v Nitre a Krajský súd v Prešove dospeli vo viacerých svojich rozhodnutiach v skutkovo a právne obdobných veciach k opačnému právnemu záveru ako krajský súd vo svojich napadnutých uzneseniach.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví, že napadnutými uzneseniami krajského súdu boli porušené jej základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň napadnuté uznesenia krajského súdu zruší a veci vráti krajskému súdu na ďalšie konania a prizná jej primerané finančné zadosťučinenie, ako aj úhradu trov konania.

Sťažovateľka súčasne navrhuje, aby ústavný súd podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) „*vydal dočasné opatrenie, ktorým rozhodne o odklade vykonateľnosti*“ napadnutých uznesení krajského súdu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

II.1 K bodu 1 výroku tohto uznesenia

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí na spoločné konanie, avšak v súlade s § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy primerane použiť na prípadné spojenie vecí § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah prerokovaných sťažností, z ktorých vyplýva ich právna a skutková súvislosť, a prihliadajúc taktiež na totožnosť v osobe sťažovateľky a krajského súdu, proti ktorému tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd, aplikujúc § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 112 ods. 1 OSP, tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

II.2 K bodu 2 výroku tohto uznesenia

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľka namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami krajského súdu, ktorými krajský súd *inter alia* rozhodol o (ne)vylúčení konkrétnych sudcov okresného súdu z prerokovania a rozhodovania v označených konaniach okresného súdu.

II.2.1 K uzneseniu krajského súdu sp. zn. 17 NcC 534/2012 z 18. októbra 2012 (Rvp 21946/2013)

Ústavný súd po preskúmaní sťažnosti konštatuje, že sťažovateľka sa na neho opakovane obracia so skutkovo a právne takmer identickými sťažnosťami, o ktorých už viackrát rozhodol, pričom formuloval k jej námietkam jednoznačné právne závery (pozri m. m. IV. ÚS 579/2013, IV. ÚS 390/2013, IV. ÚS 531/2013). Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľke už musí byť právny názor ústavného súdu na problematiku týkajúcu sa nedostatku jeho právomoci na preskúmanie rozhodnutí príslušných všeobecných súdov týkajúcich sa námietky zaujatosti sudcov všeobecných súdov konajúcich o žalobách sťažovateľky o náhrade škody dostatočne známy. Vzhľadom na tieto skutočnosti vyvstáva otázka, aký význam a efektivitu má pre ňu opakované podávanie sťažností ústavnému súdu v skutkovo a právne takmer identických veciach, keďže aj podľa judikatúry ESĽP nie je nevyhnutné, aby z hľadiska splnenia právnych predpokladov na podanie individuálnej sťažnosti na ESĽP opakovane preukazovala vyčerpanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ako právneho prostriedku nápravy na národnej úrovni, pokiaľ sa tento javí z materiálneho hľadiska v obdobných prípadoch ako neefektívny.

V naznačenom kontexte ústavný súd poukazuje na judikatúru ESĽP k čl. 13 dohovoru, z ktorej možno identifikovať požiadavky kladené na vlastnosti vnútroštátnych prostriedkov nápravy, ku ktorým patrí požiadavka ich prístupnosti, adekvátnosti a praktickej účinnosti (k tomu pozri KMEC, J. et al. Evropská úmluva o ľudských právech. Velké Komentáře. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 198). Povinnosť vyčerpať prostriedok nápravy i v prípade pochybnosti o jeho účinnosti vyplýva taktiež z ustálenej judikatúry ESĽP (Van Oosterwijck proti Belgicku, rozsudok zo 6. 11. 1980, č. 7654/76, bod 37), táto sa však uplatní v prípadoch, keď pochybnosti sťažovateľa o účinnosti prostriedku nápravy nie sú podložené dostatočnými argumentmi, z ktorých by bolo možné vyvodiť, že takýto prostriedok nápravy ponúka primerané vyhliadky na úspech, napr. s ohľadom na ustálenú vnútroštátnu judikatúru (Radio France a ďalší proti Francúzsku, rozhodnutie ESĽP z 23. 9. 2003, č. 53984/00, bod 34).

Z takmer identickej argumentácie sťažovateľky uvedenej v sťažnosti, ktorá je predmetom predbežného prerokovania, možno vyvodit', že odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu obsahuje z hľadiska skutkových zistení a právneho posúdenia veci krajskými súdmi obdobné závery ako v iných jej veciach, ktoré už ústavným súdom boli preskúmané a rozhodnuté.

S poukazom na uvedené skutočnosti a prihliadajúc na zásadu efektivity a procesnej hospodárnosti konania sa ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti v tejto časti plne stotožňuje s dôvodmi uvedenými vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach (napr. uznesenia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 579/2013 z 23. septembra 2013, sp. zn. IV. ÚS 390/2013 z 20. júna 2013 a sp. zn. IV. ÚS 531/2013 z 22. augusta 2013) týkajúcich sa takmer rovnakých sťažností sťažovateľky, ktoré boli ústavným súdom odmietnuté z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na ich prerokovanie.

Ústavný súd vzhľadom na už uvedené pri predbežnom prerokovaní sťažnosti v tejto časti zdôrazňuje, že považuje za dostatočné poukázať na právne závery, na základe ktorých odmietol predchádzajúce sťažnosti sťažovateľky z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na ich prerokovanie, ktoré nie je účelné opakovane uvádzať aj v odôvodnení tohto uznesenia, a preto rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, že sťažnosť odmietol z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

II.2.2 K uzneseniu krajského súdu sp. zn. 4 NcC 528/2012 z 19. októbra 2012 (Rvp 21945/2013)

Podľa § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde návrh nie je prípustný, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol.

Ústavný súd zistil, že uznesením sp. zn. IV. ÚS 514/2013 z 22. augusta 2013 rozhodol o odmietnutí sťažnosti sťažovateľky vo vzťahu ku konaniu o námietke zaujatosti vedenej krajským súdom pod sp. zn. 4 NcC 528/2012; predmetná sťažnosť bola odmietnutá z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie a rozhodnutie.

Z uvedeného teda vyplýva, že v konaní vedenom ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 21945/2013 vystupujú identickí účastníci, identický je aj predmet konania a sťažovateľka sa domáha vyslovenia porušenia rovnakých práv vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu, o ktorom už ústavný súd rozhodol uznesením sp. zn. IV. ÚS 514/2013 z 22. augusta 2013. Sťažovateľka sa teda domáha toho, aby ústavný súd konal vo veci, o ktorej už raz právoplatne rozhodol, bez toho, aby sa zmenili podmienky konania. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

Keďže sťažnosti boli odmietnuté ako celok, ústavný súd už o ďalších návrhoch sťažovateľky v nich uplatnených nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2014